ARGUMENT

La mai bine de șaptezeci de ani de la întemeierea ei (1920) de către Sextil Pușcariu și la aproape o jumătate de veac de la apariția ultimului volum (1948) ca „Buletin al Muzeului Limbei Române", „Dacoromania" renaște la Cluj, adică acolo unde, în mod firesc, îi este locul și unde s-a impus, în perioada de maximă înflorire a cercetării filologice românești, drept „cel mai bun periodic de specialitate al epocii" (după aprecierea lui Iorgu Iordan). Această „întoarcere la izvoare" reprezintă, incontestabil, semnul unei reveniri la normalitate și, în același timp, al perenității ctitoriilor științifice și culturale autentice.

Prima serie a „Dacoromaniei" a fost o adevărată operă colectivă a mișcării – unice în istoria științelor filologice românești – rămasă cu numele de „școala clujeană de lingvistică". Cele 11 volume (circa 9 000 de pagini apărute în 13 tomuri masive; cf. *Dacoromania. Bibliografie,* București, 1983) publicate până în 1948 impresionează și azi, păstrându-și actualitatea și fiind consultate în mod curent și apreciate de specialiști, atât în țară, cât și în afara ei. Prestigiul primei „Dacoromanii" – gândită, ca și Muzeul Limbii Române în totalitatea lui, de către Sextil Pușcariu –, crescut o dată cu scurgerea timpului, a fost asigurat de bogăția și varietatea studiilor, de originalitatea punctelor de vedere, a argumentelor și a soluțiilor propuse în cercetarea diferitelor domenii lingvistice, de concepția și metodele moderne aplicate în analiza și interpretarea faptului lingvistic, de larga deschidere spre nou și spre interdisciplinaritate. Autorii studiilor publicate în volumele „Dacoromaniei" – și care devin, *de iure* și *de facto,* autorii primei „Dacoromanii" – sunt nume strălucite ale lingvisticii românești, din trei generații. Sextil Pușcariu, Vasile Bogrea, Nicolae Drăganu, Theodor Capidan, George Giuglea, Constantin Lacea, Alexe Procopovici ș. a. sunt urmați îndeaproape de primii lor elevi, Emil Petrovici, Sever Pop, Ștefan Pașca, Ion Breazu, Dimitrie Macrea, și apoi de ultima generație, reprezentată de Ioan Pătruț, Romulus Todoran, Iosif Pervain, I. I. Russu, Vasile Breban, Liviu Onu, Mircea Zdrenghea, care au asigurat până azi o certă continuitate. Acestora li s-au adăugat prestigioși colaboratori din străinătate, între care Wilhelm Meyer-Lübke, Leo Spitzer, Carlo Tagliavini, Petar Skok ș. a. Prin tot ce a publicat, întreaga serie veche a „Dacoromaniei" a fost legată strâns de cele două lucrări fundamentale care se elaborau la Cluj sub conducerea lui Sextil Pușcariu: *Dicționarul limbii române* și *Atlasul lingvistic român*. Au fost publicate studii ample – cu caracter monografic chiar –, „studii mai mici" (cf. cunoscuta rubrică „Articole mărunte"), precum și extrem de numeroase recenzii (unele adevărate dezbateri asupra problemelor abordate) ale cărților de specialitate apărute la noi și în străinătate.

DACOROMANIA, serie nouă, I, 1994-1995, Cluj-Napoca, p. 11-14

Această perioadă, „clasică", din istoria Muzeului Limbii Române şi a „Dacoromaniei" s-a sfârşit însă, brutal, o dată cu „reorganizarea" învăţământului şi a cercetării ştiinţifice din anii '48-'50.

În noua formă de organizare, în cadrul Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară, s-a găsit, chiar dacă nu de la început, şi formula unei reviste noi, „Cercetări de lingvistică", apărută între 1956 şi 1993, la început anual, apoi bianual, cu o regularitate aproape fără cusur, într-un număr de peste 70 de fascicule cuprinzând peste 11 000 de pagini. Evident, noul periodic nu putea aspira, oficial, la profilul şi obiectivele ştiinţifice ale „Dacoromaniei", aflată în totala dizgraţie a diriguitorilor de atunci ai destinelor ţării. Dar tradiţia viguroasă a acesteia, manifestată atât prin continuarea principalelor preocupări ale Muzeului Limbii Române în Institutul de Lingvistică, cât şi, mai ales, prin colaboratorii principali, formaţi încă înaintea „reorganizării", nu a putut fi anihilată. Încât se poate spune că, în câteva dintre liniile lor esenţiale, obiectivele Muzeului Limbii Române şi ale „Dacoromaniei" se regăsesc, reprezentate cu demnitate, şi în noul periodic. Prin contribuţiile noilor generaţii de cercetători, care împărtăşeau idealurile şi năzuinţele iluştrilor lor înaintaşi, revista „Cercetări de lingvistică" asigura ceea ce se poate numi „continuitatea internă" a spiritului „şcolii clujene de lingvistică" şi al „Dacoromaniei".

Aproape de vechea orientare conceptuală, de principalele direcţii ale cercetării promovate de „şcoala clujeană" se vor situa şi două periodice apărute în afara hotarelor ţării, care constituie ceea ce s-ar putea numi „continuitatea externă" a spiritului mişcării clujene şi al primei „Dacoromanii". Este vorba, mai întâi, de „Cahiers Sextil Puşcariu. Linguistique, philologie, culture roumaine", editate de Alphonse Juilland, din care nu au apărut decât două numere (în 1952) la Paris şi două numere (în 1953) la Catedra de limbi romanice a Universităţii Washington (Seattle, USA), caiete care nu numai că se revendică prin nume de la mentorul incontestabil al „Dacoromaniei", dar şi preiau o parte dintre orientările vechii reviste. Din diferite motive (între care cele financiare trebuie să fi fost printre cele dintâi), aceste caiete au apărut prea puţin timp şi nu s-au putut impune ca o veritabilă continuare, în exil, a revistei Muzeului Limbii Române şi a spiritului care a dominat mişcarea lingvistică clujeană.

Este ceea ce a încercat şi, în bună măsură, a reuşit cea de a doua publicaţie din afara graniţelor ţării, care a purtat chiar numele buletinului clujean şi care a apărut la Freiburg, la iniţiativa, în concepţia şi sub conducerea lui Paul Miron şi ale Elsei Lüder. „Dacoromania. Jahrbuch für östliche Latinität" (Freiburg i. Br., 1973-1991) se prezintă, cu adevărat, ca o revistă a întregii latinităţi şi romanităţi estice. Ea a reprezentat, şi în intenţie, şi în faptă, o provocare pe care cei doi promotori neobosiţi ai valorilor româneşti la Seminarul de Română de la Albert-Ludwigs Universität şi prin Societatea Mihai Eminescu din Freiburg o aruncau oficialităţilor româneşti ale vremii şi, în acelaşi timp, o punte peste vremuri şi restrişti de tot felul. Mai mult, această a doua „Dacoromanie" este şi un exemplu elocvent al rezistenţei tacite pe care o opunea totalitarismului comunist o bună parte a intelectualităţii din ţară. Meritul ei, şi din aceste perspective, este de netăgăduit în păstrarea legăturilor adevărate cu începuturile „Dacoromaniei".

După cele spuse până aici, întrebări care se pot pune, cum ar fi: „De ce din nou «Dacoromania»?", „Ce justificare și / sau motivație poate avea apariția unui alt periodic cu acest nume, astăzi, în România?", „Este vorba de o simplă rebotezare a revistei «Cercetări de lingvistică» cu vechiul nume al buletinului Muzeului Limbii Române sau este mai mult de-atât?", primesc, implicit, un răspuns, chiar dacă nu suficient de comprehensiv, în ce privește atât legitimitatea năzuințelor noastre, cât și posibilitățile reale ale concretizării lor.

Evident, gândind lucid și realist, pornim la drum cu conștiința limpede că, în continuarea a ceea ce a reprezentat mișcarea clujeană interbelică de filologie și, deci, prima „Dacoromanie", nu se poate, astăzi, miza pe masivitatea contribuțiilor din epoca aurorală a „școlii clujene", dar nici pe marea diversitate și, în același timp, convergență a preocupărilor, în multitudinea de abordări și de stiluri, din perioada de la Freiburg. Pornim, așadar, cu convingerea că, aproape inevitabil, această a treia „Dacoromanie" va fi un alt periodic, diferit în mare măsură de celelalte două.

Există însă cîteva rațiuni puternice care ne obligă să ne înscriem în continuarea periodicelor anterioare. Și acestea (dincolo de necesitatea de a duce mai departe, concret, „Cercetările de lingvistică" și revista de la Freiburg) țin, în primul rând, de motivații mai profunde. Între acestea, deasupra celorlalte, se situează credința că intenția originară din care s-a născut buletinul Muzeului Limbii Române își găsește, acum, contextul cel mai favorabil de *reactualizare* și de *împlinire*. Științele filologice sunt confruntate astăzi în România, poate mai acut ca oricând, cu cerința asumării depline a identității culturale și, în același timp, cu înscrierea contribuțiilor proprii în perspectiva dezvoltării de ansamblu a gândirii științifice europene. Or, această dublă exigență constituie tocmai nucleul care a stat la baza gândului originar al „școlii clujene" și al „Dacoromaniei" și care poate câștiga astăzi o rezonanță nouă, mai pregnantă.

În legătură cu acest aspect este și convingerea că gândul lui Sextil Pușcariu și al corifeilor „școlii clujene" țintea dincolo de granițele unor obiective practice imediate, enumerate încă din deschiderea primului număr al „Dacoromaniei", în 1920. Mai ales prin eforturile generației ei fondatoare, „școala clujeană" a reușit să-și întemeieze o *concepție* științifică, de profunzimea și fecunditatea căreia ne putem convinge cu adevărat numai în zilele noastre. Proiectul „lingvisticii istorico-culturale" – elaborat mai întâi în scrierile lui Sextil Pușcariu din „Dacoromania" – își găsește azi un puternic ecou internațional în dezvoltările din ultimele decenii ale „lingvisticii integrale" (vest-europene, japoneze și latino-americane) sau ale „lingvisticii culturale" și / sau „antropologice" (afirmată mai ales în spațiul anglo-saxon). Se impune, în acest context global, ca spiritul tradiției clujene interbelice să fie, în mod firesc, nu doar reafirmat, ci și reluat și dezvoltat cu mijloace conceptuale actuale. Esențial este să încercăm argumentarea importanței culturale europene a singurei moștenitoare de astăzi a romanității răsăritene, limba română, cu variatele sale aspecte.

În urma celor de mai sus, am putea conchide că „Dacoromania" – care apare din nou la Cluj, începând cu acest volum – este continuatoarea *de jure* a revistei Institutului de Lingvistică și Istorie Literară, „Cercetări de lingvistică", în spirit, a vechii serii a

„Dacoromaniei", dar năzuiește, totodată, să fie o revistă nouă, cu un program aflat (în prelungirea celui anterior) într-o deschidere cuprinzătoare spre problematica fundamentală a științei contemporane a limbii. Semnele acestei orientări sunt prefigurate în primul și în al doilea volum ale acestei serii noi (I, 1994-1995, și II, 1996-1997), care ies de sub tipar aproape simultan; ele există și se pot întrevedea în întreaga structurare a revistei, de la cele două comitete de conducere, Colegiul de redacție și Comitetul director, din care fac parte nume dintre cele mai ilustre ale lingvisticii europene și românești actuale, până la sumarele propriu-zise, în care salutăm cu bucurie prezența, alături de lingviștii din Cluj și din România, a unor importanți colaboratori din alte țări ale Europei sau din America.

*

Apariția noii serii a „Dacoromaniei" (precum și reluarea „Bibliotecii Dacoromania"; spre mijlocul anului 1998, a fost publicat primul volum din "Biblioteca Dacoromania", serie nouă: Elisabeta Faiciuc, *Sextil Pușcariu. Biobibliografie,* Editura Clusium & Editura Muzeului Limbii Române, 388 p.) trebuia să se producă în anul imediat următor primirii de la Freiburg a scrisorii celor doi redactori ai seriei a doua (vezi *infra,* p. 27), adică în 1994, anul în care a și încetat, de altfel, să apară „Cercetări de lingvistică". Ea are loc de-abia acum (dar păstrând anii calendaristici continuativi, față de „Cercetări de lingvistică") din varii motive; pentru această întârziere, solicităm cuvenitele scuze abonaților, cititorilor, colaboratorilor și partenerilor noștri de schimb. Colegiul de redacție (și, în primul rând, actualii secretari științifici de redacție) își asumă integral întârzierea și speră ca, începând cu numerele din anii următori, ritmul de apariție al „Dacoromaniei" să fie cel normal.

COLEGIUL DE REDACȚIE